

Proletarec

Glasilo Socijalistične zveze v Julijski Benečiji

Izhaja vsako soboto zjutraj.

Posamezna številka stane 20 stotink.

Naročnina stane za celo leto 11 L., pol leta 5.50 L., tri mesece 2.80 L., mesečno 1 L., za inozemstvo 16 L. - Naročnina se mora vnaprej plačati.

Pisma in reklamacije za uredništvo in upravnništvo naj se naslovijo: „Proletarec“ Poštni predal številka 43 GORICA

Rokopisi se ne vračajo. Pisma brez znamke se ne sprejemajo. — Oglasi se računajo po dogovoru in se morajo vnaprej plačati. —

DRŽAVNI ZBOR

Neizprosljiv boj socijalistov proti Giolittijevi vladi. - Odstop Giolitti-ja in njegove vlade. - Ministerska kriza.

Nismo zgrešili, ko smo trdili, da so bile volitve za Giolitti-ja hud poraz. Ta mož, ki je hotel ugonobiti socijalistično stranko in in je nalašč v ta namen razpisal volitve za državni zbor, čes, da se je položaj v državi spremenil in da je potrebno zaslišati „ljudsko mnenje“: ta mož, ki je podpihoval in očitno podpiral fašizem, kateri bi mu naj pripomogel do njegove zvičajne politike, ta mož, kojega so smatrali za najspretnjšega državnika, je moral podleči svoji lastni politični predznosli, moral je izginiti iz površja. Dolgo se je obotavljal in do zadnjega trenutka je še zmiraj upal, da mu ena ali druga stranka pride na pomoč in da ga bo podpirala na krmilu vlade. Mnogo je pričakoval od socijalistične stranke, ali vsi njegovi ponovni apeli na socijaliste so ostali brezuspešni. Boj, ki mu je napovedala naša stranka, je bil neizprosljiv in ta boj je tudi izvojevala do konca. Zato pa smemo trditi, da je to njen prvi uspeh v parlamentu.

Socijalistična opozicija.

Govori vseh socijalističnih govornikov so že pokazali, da Giolitti nima nič pričakovati od socijalistov. Turati-jev govor, čeravno nekoliko reformističen, kateri pa je odgovarjal popolnoma sedanjim razmeram, je bil prava rekvizitorija vladne politike. Če je bil govor sodruga Baldesi le nekaka kritika, oni Turati-ja je bil začetek konca Giolitti-jevega nasilstva. Zadnji govornik socijalistične skupine je bil sodrug Treves, ki je v daljšem govoru razmotrival sledečo resolucijo:

„Državni zbor ne odobruje smernice vladne zunanje politike“. Sodrug Treves je obsodil od konca do kraja vso zunanjo politiko vlade. Njegov zanimljiv govor, ki ga je zbornica mirno poslušala, razun nekega medklica Tuntarja, in katerega žalibog ne moremo bolj obširno priobčiti, je bil zadnji in smrtni udarec Giolitti-jeve vlade.

Giolitti se hoče rešiti.

Po končani debati o odgovoru zbornice na prestolni govor je prevzel besedo ministerski predsednik Giolitti. Odgovoril je na razna vprašanja, ki so se jih dotaknili prejšnji govorniki vseh strank. Izrazil je spet željo, da bi tudi socijalisti morali v bodoče sodelovati pri vladi, kakor je že dvakrat poprej ponovil to vabilo. Laskal se je tudi napram fašistom,

da bi pridobil njih glasove, ali videlo se je, da so njegove ure štete.

Glasovanje.

Predsednik naznani, da mu je došla sledeča resolucija, podpisana od poslancev: Turati, Modigliani, Maiolo in drugi:

„Zbornica povdarja svoje nasprotstvo vladnim smernicam in delovanju v zunanji, notrajni in gospodarsko-socijalni politiki in prehaja na dnevni red“.

Poslanec Wilfan izjavlja, da bo glasoval proti vladi v znak odsodbe njene politike v pokrajinah, kjer biva slovenski življ.

Nato se je vršilo glasovanje.

Prisotnih poslancev 440, glasovalo jih je 434. Za Turatijev predlog je glasovalo 200 a proti istemu 234 glasov. Vladna večina obstoji torej iz samo 34 glasov.

Slovinci in komunisti so glasovali za Turati-jev predlog.

Ostavka Giolittijeve vlade.

Predsednik je dal potem besedo ministrskemu predsedniku Giolittiju. Ministerski predsednik je naznanil, da je vlada vsled tega ker ji mala večina, ki jo je dobila

pri včerajšnjem glasovanju in katere vrednost je radi raznih pridržkov še manjša, ne daja dovolj oblasti, ki ji je potrebna spricho težkih vprašanj, katere je treba rešiti, izročila N. V. kralju svojo ostavko. Kralj si je pridržal pravico premisliti. Ministrstvo ostane na svojem mestu radi vršenja tekočih opravil in za vzdrževanje javnega reda. Vlada prosi zbornico, naj odobri začasni proračun za dobo enega meseca.

Proračun je bil odobren do 31. julija 1921.

Jokanje po Giolitti-ju.

Da so fašisti v parlamentu igrali le nekako komedijo napram Giolitti-jevemu kabinetu, je danes dovolj jasno. Njih namen ni bil izpodrinuti Giolitti-ja, marveč samo ministra Sforzo. Sedaj pa, ko se je Giolitti izkazal solidarnega za Sforzo, in tudi zato, ker je tudi on soodgovoren za politiko zunanjega ministra, je podal tudi on demisijo in noče sprejeti sestave nove vlade, se fašisti zelo kujajo in bi ga radi imeli nazaj na predsedniškem mestu, da bi jih podpiral in zagovarjal pri njih zlobnih dejstvih.

TRETJI KONGRES

III. internacionale v Moskvi.

Dne 23. junija t.l. se je končno otvoril tretji svetovni kongres III. internacionale v Moskvi. Pred otvoritvijo kongresa so zborovale razne komisije, na katerih se je predrazpravljalo o raznih vprašanjah, o katerih bo razpravljal in sklepal kongres.

Izvršilni odbor je razpravljal o sprejetju v III. internacionalo Češko-slovaške komunistične stranke. Ta stranka je sicer sprejela brezpogojno vseh 21. točk III. internacionale, vsekakor pa je naletela na težkoče pri sprejetju v isto.

Glavni vzroki, radi katerih ni bila sprejeta v III. internacionalo, so: da med njenimi 400.000 člani niso vsi prepričani komunisti in da je preveč popustljiva napram strokovni zvezi, kar pomeni, da ima v svojih vrstah preveč reformistov. Sprejel se je predlog, da se predlaga kongresu njeno sprejetje v III. internacionalo. Razpravljalo se je tudi o vprašanju sprejetje socijalistične stranke v Italiji. Delegati te stranke še niso dospeli v Moskvo, da bi jo zagovarjali pred kongresom. Zato pa sta jo zastopnika komunistične

stranke grof in odvetnik Terracini in prof. Gennari oestro napadala, češ, da se socijalistična stranka v Italiji nagiba vedno bolj proti desnici in da je njen voditelj Serrati zakrivil, da se ni še izvršila svetovna revolucija. Nadalje je Gennari izjavil, da je italijanski proletarijat že kaznoval tega „delavskega izdajalca“.

Kakor se vidi, zastopniki italijanske komunistične stranke nadaljujejo staro pesem s tem, da govore ravno nasprotno, kakor je resnica. Se niti več ne spominjo, da je italijanski proletarijat pri zadnjih volitvah jasno pokazal, da so ravno komunisti oni, kateri ne uživajo njihovega zaupanja.

Omenili smo že, da gre italijanskim komunistom za obstanek njih stranke, zato pa vidimo, na kakšen način in s kakimi sredstvi se protivijo, da socijalistična stranka v Italiji ne bo sprejeta v III. internacionalo.

Na seji dne 24. junija, po izvolitvi tajništva, je Trocki držal dolg govor o svetovni gospodarski krizi in o nalogah komunistične internacionale.

Strokovne organizacije in njih naloge.

Komunisti so torej zavzeli Sindikat stavbinskih delavcev. Zavzeli so ga, ne vedoč sami zakaj. Dobili so nalogo od komunistične stranke — in to nalogo je bilo treba brez pomišljenja izvršiti. Sledili so geslu: „slepo ubogati“ vse, kar naroča vodstvo stranke, bodisi ta „ukaz“ slab ali dober. Na podlagi tega ukaza in „slepega uboganja“ je tudi stavbinski komunistični odsek naskočil naš sindikat, katerega ima sedaj v svojih rokah in katerega bo izrabljal kakor kmet svojo molzno kravo.

Niso se vprašali, zakaj naj se ta „ukaz“ izvrši? Kaj je bilo vendar nerednega v sindikatu in kaj je sedanje vodstvo izvršilo, kar bi ne bilo v soglasju z sklepi zvezinih in sindikalnih kongresov? Kaj njim vse to mar. Dosedanji voditelji sindakata so bili dobri, sposobni in skoz in skoz poštene, ali vendar imajo napako, katere jim komunisti ne morejo odpustiti, namreč, da so ostali zvesti taisti stranki, katero komunisti stokrat na dan nazivljajo „izdajalsko“, „plačano od buržoazije“, „socijaldemokratsko“ in bogve kaj še vse. Da bi sodrugi Petejan, Budin in drugi ne bili tako lojalni, disinteresirani in politično poštene, in da bi se radi ohranitve tajniške službe izrazili za komuniste (kakor je to napravilo več takozvanih komunistov), bi naenkrat postali sposobni in dostojni ter bi lahko ostali na svojih mestih in uživali vse zaupanje komunistov.

Ker pa se radi tajniškega mesta niso hoteli ponižati in prodati svojega političnega prepričanja, so dobili nezaupnico.

Ne vpraša se več, kdo si, kaj si in kaj hočes? Vpraša se samo: Ali si komunist (če tudi v duši ni)? Slepo verjeti in ubogati moraš vse, kar ti komunističen car zapoveduje; potem si sposoben za tajnika, čeravno si idiot in povrh še lump. Domišljali smo si drugače. Smatrali smo strokovno organizacijo za tisto institucijo, v kateri najde svoje mesto vsak pošten delavec in v kateri ima vsak član svoje pravice, brez ozira na njegovo politično prepričanje. Naloga strokovne organizacije je, da pomaga delavstvu, da pride isto čim preje do svojih pravic in pri tem mora sodelovati vsak delavec, ker gre v dobrobit splošnosti. V vodstvo organizacije se je izvolilo vedno one, ki so za tako odgovorno mesto najbolj sposobni. Zato vidimo v našem centralnem zvezinem vodstvu sodruge, ki so po političnem mišljenju socijalisti, komunisti, anarhisti itd. Kakor v

centralnem, tako bi moralo biti tudi v deželnem vodstvu. Ali naši komunisti so pa drugače sklenili in želijo, naj pozasedejo vsa mesta le „čisti“ komunisti. Tak je torej sklep in tako mora biti! Mi smo sedaj zunaj in naša naloga je, opazovati, kako se bo ta njihov program izvrševal in kakoršna razlika je med našim sindikalnim in njihovim - komunističnim delom.

Naloge, ki čakajo strokovne organizacije so ogromne in težke. Industrijska kriza se širi na vse strani in ne prizanaša nobeni stroki. Dosedanje gibanje se je vrtelo večinoma za zvišanje plač, skrajšanje delavnega časa, boj proti brezposelnosti, boj za dosego delavske kontrole ter razne druge, več ali manj reformistične zahteve.

Danes se pa kolo obrača na robe. Ni več boja za zvišanje plač, temveč je boj proti znižanju; ni več boja za znižanje delavnega časa, marveč je boj proti zvišanju istega itd.

Kdo bo v tem boju zmagovit, je odvisno od moči organizacije, od gospodarske in politične situacije ter nekoliko tudi o večji ali manjši spretnosti tistih, ki ta boj vodijo.

Nam so komunistični kričachi vedno očitali (sicer ne delavci), da je ves naš boj le boj za zboljšanje plač, da vse kar delamo, je reformistično in protirevolucionarno. Sedaj pa bomo videli te revolucionarce pri izvrševanju svojega revolucionarnega programa in bomo sodili, koliko revolucionarne morfine bodo spustili v delavsko kri.

Ne bomo jih sodili, v kolikor bodo delavski položaj zboljšali, temveč v kolikor bodo preprečili, da se isti ne poslabša. Kakor se vidi, smo v naših zahtevah precej skromni, ker nočemo biti demagogi, kakor so bili oni napram nam.

Povemo jim tudi, da ne bomo sabotirali organizacije, kakor si to oni domišljujejo. Naši pristaši bodo ostali zvesti organizaciji ter bodo po svojih močeh sodelovali, pripustivši vso odgovornost komunistom, ohranivši si le svobodo kritike, katera bo v korist organizacije.

Sedaj pa, komunisti, na delo: Pokažite vašo čarobno moč in sposobnost!

P. J.

Proletarci!

Čitajte in razširjajte „Proletarca“

Delavska zbornica v Gorici proti oderuštvi.

Delavci!

Od dne do dne bobnajo politikarji, časnikarji in trgovci o padanju cen najvažnejših življenskih sredstev. Prekrižati hočemo te laži-trditve in Vam predočimo to življensko vprašanje v goli resnici. Opozorjamo Vas pa, bodite previdni, kajti to so le nakane, s katerimi Vas hoče buržoazija še bolj izkoriščati, ker to umetno znižanje so le pojavi, ki gredo vsi na Vašo lastno škodo.

Ne da se sicer zatajiti, da so zadnje dni cene nekaterih industrijskih izdelkov za nekaj padle in to radi tega, da ti dobičkarji malo izpraznejo svoja nakopičena skladišča v zopetni nadi novih povišanj. Realizirati hočejo s tem svoj kapital, da se oborožijo proti nevarnosti, ki bi jim pretela z resnim znižanjem sirovin, katera bi jih prisilila prodajati nakopičene izdelke pod ceno. Dokaz temu je, da so ostale cene najvažnejših predmetov še neizpremenjene in da se je cena kruha v zadnjih mesecih celo podvojila.

Iz umetnega znižanja cen, ki se je razširilo te dni le na najmanjši del predmetov večje uporabe nam pa preti vidna nevarnost: pod pretvezo znižanja cen Vam hočejo gospodariji vreči zanjko na vrat, Vam hočejo znižati Vaše plače.

Ali se še spominjate izida zadnje tarifne revizije cen, ki je podala 14% povišanja vseh za življenje potrebnih sredstev? Zaman ste takrat prosili, naj se Vam proporcionalno zvišajo tudi plače. Sedaj pa, ko so se ta sredstva le za majhno črtico znižala, kar se sicer skoraj niti ne občuti, že kričijo delodajalci obeh narodnosti (v tem so si složni) na vse grlo, da se Vam morajo plače znižati. Z bodalom na grlu hočejo tudi prepričati nadaljno znižanje, katero bi postalo za nje usodepolno.

V tem boju tvorijo ekonomisti buržoazije predstražo, trdeč, da so Vaše visoke plače edina zapreka znižanja cen ter da je splošen blagostan edino-le od Vas odvisen. Edino sredstvo gospodarskega izboljšanja je znižanje Vaših plač... Bodite torej previdni in ne vdajte se nakani!

Delavci!

Medtem, ko Vam preti ta pogubonosni vihar nakane je Vaša dolžnost, združiti se tesno okrog Vaših organizacij, katere edine so bile za Vas in so vsak čas Vaša vodilna zvezda v boju zo-

per gospodarske nakane. Povejte buržoaziji in kapitalistom, da so oni taisti, kateri bodo pod pritiskom organizacij morali prej ali slej pošteno in redno znižati cene vseh življenskih sredstev. Taistim pa, ki Vam govorijo o predvojnem stališču, odgovorite kratko in resno, da so tisti časi minuli za vselej, v katerih se je delavec mučil za kapitalizem za 2 ali 3 lire na dan. Povejte jim, da ja zaton zlate kapitalistične dobe blizu.

Izvršilna komisija.

DOPISI

IDRIJA.

**Idrijskim sodrugom
v prevdarek.**

V eni preteklih števil „Proletarca“ smo na kratko odgovorili „Goriški straži“ na neki članek, ki ga je objavila v prid Godinovega postopanja s tem, da je izstopil, oziroma, da se je dal izključiti iz komunistične stranke. V tem odgovoru smo tudi omenili, da ima ta članek svoj pomen in namen! Ta naša predsodba se je kmalu uresničila. V zadnji številki smo že omenili letak, ki ga je izdal Godina, za ustanovo nove kmetško-delavske stranke na slovenskem ozemlju v Julijski Benečiji. Kaj to pomenja, gospodje okoli „Goriške straže“ dobro vedo, zato pa so ga pohvalili. Pomeni namreč, da če Godina ruši proletarsko solidarnost, ošibkuje dosedanje delavske stranke in pripravljva pot do kake nove politične organizacije. Ker pa je že sedaj gotovo, da od njega ustanovljena kmečko-delavska zveza ne bo imela posebnega vspeha, ni izključeno, da ta zveza ne pride sčasoma v kako sorodstvo z „Goriško stražo“, če to sorodstvo ne obstoja že danes?!

Oglejmo si nekoliko naš položaj odkar je Godina prišel med nas. Po njegovem mnenju, nima to, kar si je delavstvo vstvarilo pred tem časom: občno konsumno društvo, strokovna organizacija in vse druge ustanove, nobenega pomena. Po njegovem mnenju, mora imeti delavec revolucijo pri zajutruku, pri kosilu in pri večerji, vsaka druga duševna in juridična jed je odveč. Godina pa dobro vé, da njegovo početje ne bode prineslo idrijskemu delavstvu nobene koristi. Ker pa vidi, da mu to delavstvo slepo sledi in da ne misli več kot toliko, da je že tako pijano od nje-

govih fraz, da ne razlikuje več dobrega od slabega, zato pa ga izkorišča v svoje namene. Kadar pa bo delavstvo izprevidelo, da je bilo razpeljano, kadar bo začelo premišljevat s svojo lastno glavo, kam je bilo privedeno, tedaj bo še le izprevidelo svojo nakano.

Predno je dospel k nam gospod Godina, smo imeli vse lepo razdeljeno. Vse je najlepše vspevalo: strokovna organizacija, konsumno društvo, politična organizacija, mladinska organizacija i. t. d. so poslovale samostojno in vsaka od teh organizacij je imela več ali manj svojega fonda. Kaj pa je danes? Zbrcali so vse v en koš in društvena premoženja pa so vporabili za vse druge namene, nego za iste, za katere bi morala služiti. Ti skladi menda dobro služijo tudi za izdajanje Godinovih različnih brošur?

Vprašanje je sedaj, koliko časa bo to trajalo? Ali idrijsko delavstvo res misli ostati na negativnem stališču, ali pa bo še pravočasno spoznalo, da se po tej poti ne pride do pravega in za naše delavstvo koristnega uspeha?

Svoj čas je naše delavstvo imelo priliko, da se idrijski rudnik oddá združnemu konsorciju in s tem zagotovi obstanek na domačih tleh. Razni voditelji so to prepričali, češ, da bi se s tem naše delavstvo prodalo v kapitalistično sužnost. Bilo je tudi kako nesoglasje med idrijskim delavstvom in konsorcijem, katero pa bi se dalo sporazumeti in ne bi smelo tvoriti predpogoja preprečitve oddaje rudnika konsorciju. Glavna stvar je, da se doseže cilj, vse drugo bi se dalo sporazumeti pozneje; nikakor pa ni bilo umestno, da se je ta namerava kratkomalo ovrгла in preprečila. Ni izključeno, da proti temu načrtu ni delala tudi kaka oseba, ki sedi še precej na visokem stolčku in katere interes je, da rudnik ne pride iz vladnih rok. Sicer pa smo mnenja, da bi se zadeva dala še rešiti v delavsko korist, kar pa je odvisno edino-le od delavstva samega.

**Državna višja realka
v Idriji.**

Podpisano ravnateljstvo naznaja, da so pismeni zrelostni izpiti na realki in na gimnaziji v Idriji preloženi na dan 4. julija t. l., in to vsled telegrama gener. civ. komis. v Trstu od 23. t. m., št. 3418/7501.

Ravnateljstvo kr. drž. višje realke in kr. drž. nižje gimnazije v Idriji.

ne zahteva, da se izvrši revolucija kar naenkrat proti vsemu buržoaznemu razredu, proti sedanjemu režimu; zadovoljiti bi se morali s tem, da delavci več ne zapustijo tovarn, katere so bili zasedli in ki so postale njih legitimna last. Zahtevali bi, naj se pripoznajo kot kolektivna last one tovarne, katerih obrtniki, ki so bili namesto izdelovalci le lakomni dobičkarji, so postali iz tisoč vzrokov nevredni, v njih dalje posloovati. Če bi bili imeli le enega edinega nasprotnika, ki je bil v tistem trenutku oslabel, osovražen od velikih in majhnih obrtnikov, osovražen od buržoazije, na slabem glasu tudi pri javnem mnenju v občini in v nasprotju z vlado samo, katera bi ga potem

BRDA.

ŠTEVERJAN.

Priporočila. — V Predzadnji izdaji „Goriške straže“ se čita, kako nam neki gosp. dopisnik priporoča boljše učitelje. Ni se nam zdelo vredno odgovarjati na dopis, ker pa zadnje besede nekako zadevajo tudi nas, hočemo spregovoriti tudi mi par besedo dostojnosti. Gospodu dopisniku naj bo povedano, da učiteljice, ki jih ima tukajšnja podružnica „Lj. odra“, niso iz Podgore. Sam gospod dopisnik dobro ve in pozna, od kod da so in kaj da so. Ker nam je priporočal gospod dopisnik in da bi mu ne ostali nič dolžni, naj blagovolji sprejeti naše priporočilo, ker ga prav potrebuje. Priporočamo mu, naj se malo okrog sebe ozre in pogleda, ali so res vsi njegovi pristaši tako dostojni, da ne hodijo zijala prodajat tja, kjer dostojnost in olika vsakemu človeku prepoveduje. Če pa ni bil še sam zraven za „mešetarja“, kdo ve?

Kar se pa tiče dogodka, ki se je zgodil 12. t. m. z gospodom kuratom, mi tega ne odobravamo. Ker če ravno smo komunisti, hočemo biti poštene. Grajam pa vsakopostopanje, katero prekorači mejo dostojnosti, najsibodi že proti komurkoli hoče.

Priporočali bi nadalje, naj se gospod dopisnik drugič bolj natančno informira če so bili dotični činitelji res učitelji Števerjanske podružnice. Za sedaj pa hvala lepa za priporočilo.

Kadar pa boste videli kaj sličnega od tukajšnjih drušvenikov, takrat pa prosimo za priporočilo.

Kolonske zadeve. — Ker člani gornjebriške skupine zveze kolonov za Brda, po krivdi bivšega predsednika niso pristopili k deželni zvezi delavcev na zemlji, katera posluje v Ajelu, je na nedeljskem sestanku v Cerovem večina članov to storila in vplačala za to določeno svoto L. 4.— Opozorjam ostale sodruge skupine, ki se še niso priglasili za vstop k deželni zvezi, naj to nemudoma store, da si s tem zaščitijo kolonsko pogodbo, katera je bila sklenjena za Brda, in objavljena v št. 12. „Proletarca“.

Pogodba velja za organizirane kolone. Neorganizirani koloni pristopite takoj, drugače ste — izročeni na milost in nemilost vaših gospodarjev!

Vsak organiziran kolon bo dobil knjižico kolonske — pogodbe s sporazumno izjavo, ki jo podpišeta kolon in gospodar v dvojnem izvodu; s tem se zavežeta,

mogoče tudi zapustila, bi bila pozasedba teh tovarn lahka in bi se to gibanje kakor okuženo, širilo tudi na druga podjetja. V tem oziru bi se lahko smelo sprejelo medrevolucionarno motrišče.

Kadar je Lenin razlastil tovarne Putiloff, je storil to iz gotovih in posebnih vzrokov in ni rekel: vzamemo je za revolucijo! Podal je slučajno vzroke, da se revolucija ne more v enem predpoldnevu izvršiti. — Navedel sem to tudi radi tega, da Vam dokažem razpoloženje mož onih dnij; raztolmačim Vam razporni sunek med Gennari-jem, zastopnikom vodstva stranke, katera mu je enoglasno zagotovila svojo solidarnost in med osrednjim odborom Splošne strokovne zveze.

da sprejmeta pogodbo v polnem obsegu, ter spoštujeta njena določila.

Vsak organiziran kolon se lahko upre proti svojemu neorganiziranemu gospodarju s tem, da mu odpove vsakovrstno dajatev.

V nedeljo, 10. t. m. ob 2. h. pop. se vrši shod kolonov v Kojskem in sicer v gostiini g. Mariniča. Poroča sodrug Dr. Henrik Tuma: „kolonat“.

ZADNJE VESTI

**Ministerska kriza
še ni rešena.**

Cel teden se vrše pogajanja za rešitev nastale ministerske krize, ali stvar gre zelo počasi. Kralj je zaslišal že vse politične osebe, nobena pa nima volje sprejeti naloge za sestavo novega ministerstva. Največ upanja bi dalo ministerstvo, ki bi ga sestavil zborniški predsednik De Nicola, ki je danes smatran kot edini mož, ki bi mogel rešiti krizo v zadovoljstvo vseh strank in tudi socialisti bi mu preveč ne nagajali. Desniške stranke pa pritiskajo na vso moč, da bi ostal Giolitti, ki je obenem zelo priljubljen pri fašistih in nacionalistih. Tudi Orlando, Bonomi, Facta in drugi prihajajo v poštev, ampak nobeden od teh se ne bo mogel vzdrževati dolgo na površju.

Naj pride eno ali drugo, proletarijat bo stal na vidiku!

De Nicola pooblaščen sestaviti novo ministerstvo.

Zadnje brzoglavne vesti poročajo, da je kralj pooblastil De Nicola, da sestavi novo ministerstvo.

Socialisti so izjavili, da ostanejo pri svojem stališču in da ne sodelujejo pri vladi. Osekakor pa bodo postopali napram De Nicola-jevi vladi bolj milejše, ako bo ta privedla do miru v državi, preskrbi nujno pomoč brezposelnim in odpomore ekonomičnemu stanju državnih uradnikov.

**:: VABILO ::
NA NAROČBO**

**Naročba na „Proletarca“
do konca leta s pošiljanjem
na dom
stane samo 5 lir**

**Vsled tehničnih ovir izide
prihodnja številka „PRO-
LETARCA“ dne 16. julija.**

Sunek je bil ljut samo radi tega, ker je obstajalo absolutno nasprotje, ne le radi političnih smernic in programov, marveč radi čustev duševne razlike. Jokali so se eni in drugi; ali eden je rekel: upam, da se zamore izvršiti že jutri velik naskok; drugi so pa odgovorili: bojimo se, odkritosrčno povedano, resno, da se ne napravi ta naskok na votlo. Sodrugi, prepričajte se, ne podajajmo razsodb in raztolmačimo preizkušnje dejstev; prepričajte se, da sta si stali dve dobri razumevi nasproti, ena revolucijonarna in ena sindakalna.

Gennari: To je nezaslišano, neodpustno! Tukaj je potrebna ločitev.

Več glasov: Evo, tukaj razkol!

Poročilo sodr. Baratona na strankinem kongresu v Livornu.

(Dalje in konec).

Prišla sta torej tista dva slova dneva, ki sta se uporabila večinoma z razpravo med vodstvom stranke in Splošno strokovno zvezo, katera se je medtem postavila na stališče, da se od trenutka, ko se je sklical zvezni svet, odtegne od osrednjega odbora, katerega je nadvladoval zvezni svet. Naše razprave so končale v dveh dneh. Prvega dne, če se še spominjaš, Gennari, nismo zavzeli brezpogojnega stališča *sine qua non*, in se nismo kratko in jasno razdvojili. Na večer istega dne smo

se mi vodstva sešli, pripravljene spremeniti naše mnenje in dovesti do sprave med našim in med stališčem Splošne strokovne zveze.

Drugega dne ste se pa obe razumevi postavili kar na mah v nasprotje: prva je bila za revolucijo z vsemi sredstvi, medtem ko je smatrala druga to gibanje kot sindakalno gibanje, katerega vodstvo naj sprejmejo organizatorji. Taka je torej vsa zadeva tudi iz psihološkega ozira.

Jaz mislim, da bi bilo bolje, da se ne pozasedejo kar na mah vse italijanske delavnice in da se

Industrijska kriza v naši deželi.

Od vseh strani nam prihajajo poročila o industrijski krizi, ki postaja od dne do dne hujša.

Na tisoče delavcev imamo, ki drže roke križem in ne vedo kam se obrniti, da bi dobili kak zaslužek. Kriza, ki se jo je dosedaj opazilo le v stavbinski stroki, se je razširila zadnje dni tudi na druge industrije v naši deželi. V Stračicah pri Gorici je delo popolnoma vstavljeno in nad 1200 delavcev je odpuščenih. V Ajdovski predilnici ravnotako je več stotin delavcev in delavk brez dela. V Rajblu pri rudniku bo prihodnji teden odpuščenih nad polovico delavcev. Govori se, da bo tudi rudnik v Idriji prizadet od te krize. Torej prenehajo skoraj vsa največja podjetja v naši deželi z delom in mečejo delavstvo na cesto, v mizerijo.

Kdo je kriv tem nastalim razmeram? Kar se tiče predilnic v Ajdovščini, v Stračicah in v Ronkih je jasno, da je kriva edino-le vlada.

Tem podjetjem je bilo že od meseca aprila t. l. obljubljeno, da bo vlada dala vsak mesec en milijon lir v svrhu zgraditve teh porušanih tovarn.

Ampak obljuba je ostala obljuba in se ni udejavila. Tvrdba je napravila vse potrebne korake, da bi dobila te mesečne predjume

in je tudi zastavila vse svoje imetje na te predjume. Končno pa se je morala prepričati, da vlada noče izdati niti vinarja. Tudi tajnik organizacije predilniških delavcev je interveniral pri namestništvu, kateremu je žalosten položaj delavstva in sploh vsega prebivalstva, kjer se nahaja izprto delavstvo, segel do srca.

Konečno je izjavil, da pripušča vladi vsako odgovornost za posledice, ki bi nastale vsled teh razmer.

Kakor se vidi, je glavna krivda torej na strani vlade.

Tudi kar se tiče rudnikov v Rajblu in Idriji, pade vsa odgovornost edino-le na vlado. Pred volitvami smo imeli vsakovrstne obljube.

Po volitvah pa je država zatvorila svoje blagajne. Za rudnike v Rajblu in v Idriji se potegujejo sedaj razni kapitalisti, in želijo, da bi jih jim vlada izročila v privatno izkoriščevanje.

Tu pa bo dolžnost organizacije rudarjev, in rudarjev teh krajev samih, da preprečijo izročitev rudnikov v roke kapitalistov, ker to bi pomenilo popoln pogin domačega delavstva. Glede rudnika v Rajblu se menda že vrše pogajanja, da prevzamejo rudnik delavci sami potom svojega konSORCIJA.

Reforma delavskega zavarovanja v JUGOSLAVIJI.

Začetkom tega tedna je brzojav sporočil, da je ministrski svet odobril od ministra za socialno politiko mu predloženo reformo delavskega bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Podrobnosti uredbe še niso znane in je zategadelj razumljivo, da je vest razburila zlasti delavske kroge, ki so na bolniškem in nezgodnem zavarovanju najbolj zainteresirani. Seveda tudi delodajalci ne bodo ž njo povsem zadovoljni, ker jim ista zvišuje prinose, četudi jim daje na drugi strani večjih pravic.

Uredbo je izdelal minister Korač, ni je pa mogel uveljaviti radi svojega predčasnega izstopa iz ministrstva. Gotovo je, da je pomenjal Koračev načrt s svojim unificiranjem bolniškega in nezgodnega zavarovanja velik napredek na polju socialnega skrbstva, četudi je bil v detajlih prav zelo pomanjkljiv. Na to zavarovanje naj bi se pozneje naslonilo zavarovanje za starost in obnemoglost, zavarovanje za slučaj brezposelnosti i. t. d. — Osnutek je določal za celo državo en sam zavod z več ali manj avtonomnimi pokrajinskimi organi ali tkzv. okrožnimi uradi kot dejanskimi nosilci obveznega zavarovanja. Anketa strokovnjakov je načrt izboljšala, ki pa je padel kakor že povedano, z izstopom Korača iz ministrstva v vodo.

Lani oktobra je sklical minister Kukovec v Beograd novo anketo, predloživši jej nov načrt, ki je pa temeljil v vseh podrobnostih na Koračevem osnutku. Mnenja o načrtu so bila različna, v glavnem so pa vsi soglašali z uvedbo enotnega zavarovanja za celo državo in z unificiranjem nezgodnega z bolniškim zavarovanjem v eni centralni upravi z začetnim sedežem v Zagrebu. Deljena so bila mnenja le v nebištyenostih, predvsem z ozirom na obseg av-

tonomije okrožnih uradov, ki naj po osnutku dajo centralnemu uradu polovico svojih letnih prebitkov.

Če in koliko je minister upošteval stavljen mu nasvete in preuloge, mi ni znano in se zato ne morem spuščati v podrobnosti; toliko je pa gotovo, da daje osnutek široko bazo za nadaljni razvoj socialnega skrbstva.

Novo je, da se spoji nezgodno z bolniškim zavarovanjem, kar bo upravo ne le pocenilo, temveč tudi izboljšalo. Male blagajne izginejo, krog zavarovancev se razširi, oprostitve se odpravijo; mezdna lestvica se zviša in prilagodi dejanskim plačam zavarovancev, odstotni prinos se zniža, delojemalec in delodajalec bode prispevala vsak polovico — zato bodo pa zastopani delodajalci in delojemalci v odborih po enakem številu! Toda roko na srce: Klic Zveze bolniških blagajen je izzvenel v gluhih ušesih — delavska organizacije so ga — preslišale... Prinosi za nezgodno zavarovanje bodo plačevali zgolj delodajalci. Mesto glavničnega kritja za rente se uvede tkzv. nakladni način, ki upravo jako komplicira in obremenjuje zanamce. Razvoju nezgodnega zavarovanja to ne bo v korist.

V slučaju popolne nesposobnosti za delo vsled obratne nezgode bo znašala renta 100 odstotkov dejanskega delovnega zaslužka — torej za 40 odstotkov več nego danes. Še večje važnosti je, da bo renta stopnjevala v isti meri, kakor bi naraščal zaslužek, če bi rentnik delal. Rente bo odmerjal osrednji urad, prizive reševal pa okrožni urad, pri katerih bodo razsodišča sestojela iz lajških in iz sodnikov po poklicu.

Če sem prav poučen, stopi uredba v veljavo z dnem 1. julijem 1925, do tlej pa se ustanove v

Ustanovljena
leta 1812

Tiskarna in knjigarna Giov. Paternolli - Gorica

Corso Verdi
št. 38

Trgovina papirja, knjigoveznica
in tvornica trgovskih registrov

Brzojavni naslov: PATERNOLLI - Gorica
Medmestni telefon št. 13.

„ADRIJA“ čevlji

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici

Edino domače podjetje te stroke

Izdeluje in ima v zalogi vedno 98 raznih vrst čevljev vseh velikosti in za vsak stan.

Čevlji našega izdelka so delani lično in trpežno, ter se za izdelavo rabi samo prvovrstno, lično in trajno usnje. Kaka druga primes je izključena.

Pazite na varstveno znamko, ki je vtisnjena na podplatu ali nadplatu

Varstvena znamka

Ako čevlji nimajo znamke, niso naš izdelek

Čevlji našega izdelka se lahko naroče naravnost iz tovarne v Mirnu pri Gorici ali kupijo v naših prodajalnah: **v Trstu, Via Rettori, št. 1** blizu magistrata, **v Gorici, Corso Verdi 32**, v hiši Centralne posojilnice.

Zahtevajte čevlje «ADRIJA» pri vseh trgovcih. Trgovci so dolžni prodajati naše izdelke po od zadruga določeni ceni, pomnoženi za poštnino. Na zahtevo kupca morajo trgovci pokazati originalni, tiskan cenik «Čevljarske zadruga».

V krajih, kjer trgovci ne drže čevljev našega izdelka, se iščejo zastopniki v svrhu naročanja za privatne stranke. — Zastopniki dobe za svoje delo primerno odškodnino.

Zadruga je izdala nov bogato ilustriran cenik, katerega pošlje na zahtevo brezplačno.

Vsi dopisi in naročila naj se pošljejo na naslov:

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici

PODRUŽNICA Ljubljanske kreditne banke

Telefon št. 50

V GORICI

Corso Verdi Trgovski „Dom“

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka

Delniška glavnica
S H S kron
50 MILIJONOV

CENTRALA:
LJUBLJANA

Rezerva S H S
kron
45 MILIJONOV

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

OBREŠTUJE vloge na knjižice po 4%
Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru

IZVRŠUJE vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.
NAKUP IN PRODAJA vsakovrstnega tujega denarja

Uradne ure za občinstvo 8 1/2—12 in od 3—5.
Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

pokrajnih, kjer še ni bolniških blagajen (Srbija, Črnagora), edine, ki se bodo pozneje združile v večje enote (okrožne urade).

V stvarnem in materialnem pogledu pomeni uredba znaten napredek; v kolikor je pa pomanjkljiva, je pa delavstvo samo krivo, ker ni posvečalo stvari nobene pozornosti. I. K.

Vsaka proletarska družina mora biti naročena na „Proletarca“!

Spoštovanemu — uredništvu „Proletarca“

Tu

V odgovor na članek, ki je izšel v Vašem listu z dne 11. t. m. pod naslovom „Trije ptički“, Vas prosim, da blagovolite objaviti sledeči popravek:

„Res, da sem izstopil iz komunistične stranke, toda od takrat nisem pripadal in ne pripadam nobeni politični stranki ne sindikalni organizaciji.“

Zahvaljujete se Vam naprej za vpludno objavo, bilježim z odličnim spoštovanjem“.

Gorica, dne 23. junija 1921.

Carlo Buttignon.

**

Popravek gospoda Buttignona ne popravlja nič, nego še potrjuje to, kar smo mi pisali. Njegova izjava, da ni pripadal od izstopa iz komunistične stranke in da ne pripada niti, sedaj nobeni politični stranki ne sindikalni organizaciji, je lahko verjetna, ne izpodbija pa dejstva, da po njegovem izstopu iz komunistične stranke ni agitiral za nasprotno stranke, pri koji trditvi ostanemo.

Novi krvavi dogodki v Reki.

Nezdrava Giolitti-jeva politika nadaljuje z novimi žrtvami: reške ulice se spet polnijo z žrtvami in s krvjo.

Vsled velikega krika, ki so ga zagnali razni nacionalistični elementi proti temu, da se luka Baroš izroči v smislu rapalske pogodbe Jugoslaviji, so reški razgrajachi, siloma luko zasedli.

Nastal je prepir med rednim vojaštvom, ki je temu nasprotovalo in pa zasedenci, ki so se morali umakniti. Zato pa se je boj pričel nič manj kot proti vojaštvu samemu, ki ga je hotela premagati oborožena druhal. Pri ponovnih spopadih je prišlo do lju-tega boja, kjer je obležalo večje število mrtvih in mnogo ranjencev.

To so torej novi sadovi tiste umazane politike, ki jo je vlada vpeljala tekom zadnjih časov, katera krši mir in blagostanje mirnega ljudstva v notranjosti in izgublja dober vzgled države v zunanosti!

Štávka rudarjev v Angliji končana.

Dolgo trajajoča štávka angleških rudarjev, proti kateri je vlada naperila vse svoje moči, da bi jo premagala, je končno končana z zmago rudarjev. Pri zopetnih pogajanjih med zastopniki rudarjev in lastniki rudnikov se je dosegel sporazum, v smislu katerega se rudarji povrnejo prihodnji pondeljek na delo. Doseženi sporazum pa mora biti še potrjen od vlade radi državne podpore.

Izdaja za deželno socijalistično zvezo in odgovarja za uredništvo Alojzij Stolfa Tiska Tip. Giov. Paternolli v Gorici.

Okrajna bolniška blagajna v GORICI

	ZDRAVNIŠKA SLUŽBA	Kraj, kjer se izdajajo bolniška izpričevala	Ura in kraj, kjer se ordinira
Gorica, mesto	I. in IV. okraj: Dr. Silvio Morpurgo - Via Alvarez št. 16 - za prebivalce sledečih ulic: Alvarez, VIII. Agosto, Angiolina, Arcadi, Andrea, Aquileia, Ascoli, Bagni, Barca, Boschetto, p. Battisti, Bufolini, Campi, Caprin, Corno, Riva Corno, Croce, P. Cristo, Cappella, P. Caterini, Chiesa A., Cordaiuoli, Casale, Canova, Coronini, Czernig, Dante, Formica, P. Grande, Gelsi, Ginnastica, Galilei, Giusti, Giovanni, Goldoni, Isonzo (Ponte), Legna, Leoni, Lombroso, Leopardi, Mauro (S.), Montecucco, Manzoni, Nuova, Orzoni, Ospedale, Pacassi (Largo) Pavia, Pergola (Andr.), Poggio, Petrarca, Salcano (Via), Seminario, Settembre (Viale XX), Scala, Tomaseo P., Torrione, Trigemina, G. Verdi (Corso), Volpe, Vaccano; Vandola, Zorutti, Tonsig	V uradih Okrajne bolniške blagajne v Gorici, Via Giac. Leopardi št. 6 ob delavnikih od 8. do 14. in od 15. do 16. ure ob praznikih od 8. do 12. in ob nedeljah od 9. do 10. ure.	od 11. do 12. v blagajniškem ambulatoriju v ulici G. Leopardi št. 6. in od 15. do 16. v zdravniškem ambulatoriju v ul. Alvarez št. 16
	II. in III. okraj: Dr. Avgust De Fiori - Corso V. Em. III. št. 10 - za prebivalce sledečih ulic: Aprica, Ariosto, Arcivescovado, P. S. Antonio, V. S. Antonio, Alpi Giulie, Bertolini, P. Bertolini, Barzellini, Blaseria, Bosco, Bianca, Baronio, Buonarotti Caprin, Vic. Carità, Codelli, Cipressi, Contavalle, Caserma, Cocevia, Coceviutta, R. Castello, Castello I, II, III, Colle, Cappuccini, Cipriani, Cravos, Carducci, Corso V. E. III, Camposanto, Castalda, Casa Rossa, De Amicis, Dogana, Duomo, Dreossi, Dietro il Castello, Ferrovieri, Fornace, Grazigna, Magazzini, Molino, Municipio, Bono, Monte del Mai, Passaggio Edling, Grabizio, Lantieri, Lunga, Mattioli, 24 Maggio, Morelli, Monache, Macello, Silvio Pellico, Posta vecchia, Via S. Pietro, Parcar, Pozzo, Ponte Rotto, (Androna), Rafut, Rossini, P. Rotta, Rastello, Rabatta, Rasauer, P. S. Rocco, Scuole, Scuola agraria, Sauro, Stretta, Trieste, Trento, Tominz, Toscolano, Teatro, Torrente, Transalpina, Vaccano, Vetturini, Vogel, Val di Rose, Velodromo.		od 10. do 11. v blagajniški ambulanci v ulici G. Leopardi št. 6 in od 15. do 16. na svojem domu, Corso Vittorio Emanuele III, št. 10
	I. okraj: Dr. Maks. Adlerstein - Via Rabatta št. 16, za prebivalce sledečih vasi: Ajševica, Štandrež, Kostanjevica, Miren, Sv. Mihael, Opatjeselo, Št. Peter, Peč, Rubije, Rupa, Orehovlje, Sovodnje, Dol, Vrh, Vrtojba I. in II., Vogrsko, in vse kraške vasi.		od 9. do 10. in od 14. do 15. v blagajniški ambulanci, ul. G. Leopardi 6, in od 17. do 18. ravno tam, samo za konsultacije
Gorica, okolica	II. okraj: Dr. Just Bačar - Viale XXIV Maggio št. 9 - za prebivalce sledečih vasi: Bukovica, Bilje, Grgar, Gradiškuta, Cronberg, Solkan, Osek, Prvačina, Renče, Ravnica, Rifenberg, Dornberg, Šempas, Volčjadraga, Selo, Črnice in vse druge vasi Vipavske doline.	od 9. do 10. v. blag. ambulanci, ul. G. Leopardi 6, in od 15. do 16. na svojem domu, Viale XXIV Maggio, 9	
	III. okraj: Dr. Ivan Villat - Piazza Duomo št. 9 - za prebivalce sledečih vasi: Banjšice, Cerov gor. in spod., Capriva, Krmin, Fara, Locnik, Medana, Št. Maur, Smartno, Mossa, Števerjan, Oslavja, Podgora, Pevma, Podsabotin, Kojško, Solkan, Trnovo, Tribuša, Vipolže in vse druge v Brdah.	od 10. do 11. v. blag. ambulanci, ul. G. Leopardi št. 6 in od 15. do 16. na svojem domu, p. Cavour, 3/I.	
	Za kužne in spolne bolezni za vse člane bolniške blagajne: Dr. Antenor Barnaba - piazza della Vittoria.	od 11.30 do 12.30 v blagajniški ambul.	
Mesto in okolica	Špeciálna večerna služba za vse člane bolniške blagajne: Dr. Maks Adlerstein.	od 17. do 18. v blag. ambulanci, ul. Giac. Leopardi, 6	
	Zobozdravniška služba za vse člane bolniške blagajne: zdravnik: Dr. M. Adlerstein ; zobotehnik R. Berka - Via Dante.	od 9. do 10. vsaki dan v blagajniški ambulanci	
	Dvakrattedenska ambulanca v Renčah za vse člane bolniške blagajne iz Renč in bližnje okolice: Dr. Just Bačar.	vsaki torek in petek od 14. do 15.	
Drugi okraji	Ambulanca v Solkanu: Dr. Just Bačar	vsaki pond. in četrt. od 5. do 6. pop.	
	Kanal: Dr. L. Cannoniere - za ves sodni okraj	v zdravniškem ambulatoriju v Kanalu	
	Kobarid: Dr. Ferruccio Baffoni - za ves sodni okr.	v zdravniškem ambulatoriju v Kobaridu	
	Tolmin: Dr. Alfons Serjun - Tolmin, za ves sodni okraj.	Podružnica bol. blagajne v Tolminu v zdravnikovi ambulanci v Tolminu	
	Bovec: in ves sodni okraj: sprejema	Dr. Guido Willischitz v Bovecu	
	Cerkno: in ves sodni okraj: sprejema začasno	Dr. Alf. Serjun v Tolminu	

Kratka splošna navodila: Vsi člani, ki potrebujejo zdravniške pomoči, se morajo zglasiti v blagajniških uradih ter se izkazati z od gospodarja izdanim potrdilom. Goriomenjene uredve veljajo tudi za družinske člane zavarovancev, kateri morajo prinesiti seboj razun potrdila od gospodarja, tudi družinski list, izdan od županstva ali cerkvenega urada. Porodnicam, ki so same zavarovanke in one, ki so kot družinski član zavarovanca, si lahko same izbero babico. Zobozdravniške oskrbe se lahko poslužujejo vsi člani in udje njihovih družin in sicer: a) proti 50% plačilu na podlagi tarife (znižana tarifa) vsi oni, kateri so vsaj 6 mesecev člani blagajne v dobi enega leta; b) vsi drugi zavarovanci in njih družinski člani morajo plačati popolno tarifo. Brezplačno čiščenje zob je dovoljeno vsem, ki so najmanj eno leto zavarovani.

Bolniška blagajna ne povrne onih zdravniško-oskrbnih stroškov, ki so jih naredili zavarovanci ali člani njegove družine pri drugih zdravnikih in brez vednosti blagajne. Izjema je le v slučaju nujne nevarnosti.

Zadruga pekovskih delavcev v Gorici

Lastna pekarna in prodajalna
Via S. Pietro št. 68

Vsaka proletarska družina se mora posluževati pri zadrugi.

Zadružno vodstvo.

Sodrug, pozor!

Elija Čuk - Gorica
Piazza Cavour prej Stolni trg 9, na levo

Drugo sledi!!!

Anton Breščak

VIA CARDUCCI 14. (GOSPODSKA ULICA)

Velika izbira vsakovrstnega pohištva

po najnižjih cenah